

Begroeting en openingswoord

We zijn aanwezig in de naam van de + Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.

Van harte welkom op deze laatste zondag voor de vastentijd. Voor velen is het het begin van een aantal dagen carnaval vieren, een feest waarin iedereen gelijk is. Vanaf woensdag gaan we een periode in van inkeer en bezinning. De afgelopen zondagen hoorden we steeds fragmenten van de Bergrede van Jezus, gebaseerd op de wet van Mozes, de grondwet van het volk van God, zoals Tjeu het noemde. Vandaag staan opnieuw woorden uit de Bergrede centraal. Prikkelende woorden waarin we worden uitgedaagd om meer te doen dan het gewone. Vandaag gaat het over: wat doe je wanneer een ander jou onrecht aandoet, wanneer een ander je pijn doet, beschadigt? We weten, zoiets kan je diep raken van binnen. Die binnenkant probeert ook Jezus aan te raken in zijn Bergrede. Ik las ergens dat de heilige Schrift is als een huis. Je kunt van het huis alleen een thuis maken, wanneer je niet aan de buitenkant blijft staan maar er ook binnengaat. Daadwerkelijk de boodschap horen betekent hem toelaten tot onze binnenkant.

Maken we het een moment stil in onszelf, in onze binnenkant, en vragen we God en elkaar om ontferming.

Overweging

Lev 19: 1-2,17-18; Matteus 5: 38-48

Bemin uw vijanden en bidt voor wie u vervolgen. Het zijn geen comfortabele woorden in de Bergrede die we vandaag horen. Van alles wat Christus ons vraagt te doen, is dit misschien wel de moeilijkste, de meest ingrijpende. Zoals we vorige week ook al hoorde, is de Wet van Mozes voor Jezus hét uitgangspunt van zijn onderricht. Maar hij voert de Wet verder door. Niet zomaar een beetje, radicaal. Het woord 'radicaal' komt van het Latijnse woord 'radix', dat betekent 'wortel'. Jezus laat ons de diepliggende wortels onder de Wet zien, en dat is niet comfortabel. Het legt iets bloot. Want wanneer het gaat om ruzie, conflict, vijandigheid, dan zijn we er heel goed in om een muur om ons heen op te trekken, die ons verdedigt, van waaruit we kunnen vechten. Weerstand kunnen bieden. Om niet met ons te laten sollen. In veel gevallen niet onterecht, zou je zeggen.

Maar dan horen we Jezus zijn leerlingen toespreken. Gij hebt gehoord dat er gezegd is: oog om oog en tand om tand. In onze taal heeft dat een agressieve ondertoon, het is hard tegen hard. In de wet van Mozes was die ondertoon er niet. Vergelding van onrecht moet afgestemd zijn op wat iemand is aangedaan, niet tot escalatie leiden. Pas dan is samen leven mogelijk. Maar ik zeg u: wanneer iemand je op de rechterwang slaat, keer dan de linkerwang toe; neemt iemand je onderkleed af, geef dan ook het bovenkleed. Dus, biedt geen weerstand als iemand je vernedert, verzet je niet tegen wie je berooft, zie af van vergelding. Het is beter om kwaad met goed te vergelden. Het is ongemakkelijk voor ons. Er zijn maar weinig mensen die zo geweldloos en tegelijkertijd weerbaar kunnen zijn.

Jezus gaat nog een stap verder. Gij hebt gehoord dat er gezegd is: bemin uw naaste en haat uw vijand, d.w.z. distantieer je van je vijand. Maar ik zeg U: bemin uw vijanden en bidt voor wie u vervolgen. Bemin uw vijanden en bidt voor wie u vervolgen. Ga er maar aan staan! Hoe kunnen we dat, wanneer ons of anderen onrecht wordt aangedaan. En alle gradaties van onrecht, dichtbij en ver weg, kunnen we ons levendig voorstellen. Moet je over je heen laten lopen en toegeeflijk zijn, ook wanneer strijd en verzet op zijn plaats is?

Bemin je vijanden. Beminnen is hier niet een liefde in de betekenis van hartstocht. Hartstocht overkomt je. Jezus bedoelt hier: het goede willen ook voor mensen die we geen warm hart toedragen, die ons niet liggen, die ons pijn hebben gedaan. De boodschap staat ook in de eerste lezing: als jou onrecht is aangedaan, wijs elkaar terecht maar koester geen wrok. Houd geen blijvend gevoel van onvrede. Zie af van rancune of minachting. Ga naast die ander staan en probeer hem of haar te

zien als je naaste, net zo'n schepsel van God als jij zelf bent. Dat is een liefde waartoe we kunnen besluiten, maar het is geen makkelijk besluit. Je kunt er ook niet een oorlog mee winnen of een politiek systeem omverwerpen. Het kan de ander wel uit zijn evenwicht brengen. Een relatie kan vlot getrokken worden. Bidden voor degene die je onrecht heeft aangedaan is een geestelijke actieve houding.

Wat gebeurt er wanneer we Jezus' boodschap volgen, wanneer we onze vijand beminnen en bidden voor degene die ons aanrecht heeft aangedaan? In feite gaan we over de grens die we voor onszelf hebben gesteld, brokkelt de muur om ons heen af doordat we zelf stenen wegnemen, doen we meer dan het gewone dat we gewend zijn te doen. Jezus volgen betekent een stap verder gaan dan je denkt, want je kunt altijd iets meer doen. Een ruimte tussen jezelf en de ander openen, ook al is het maar een kiertje. Jezus zelf ging daarin tot het uiterste, tegen eigenbelang in, om beeld van God te zijn.

Ja, wat een opgave voor de mens: de ander die ons tegenstaat of die ons beschadigt beminnen, en als broer of zus behandelen. Door conflict of onrecht kunnen we moegestreden zijn, dof en kil geworden zijn. En toch kunnen we telkens weer een eerste stap zetten, beginneling zijn, struikelen en weer opnieuw proberen, ietsje verder komen. Ook dan gaan we binnen in het huis van de Schrift en wordt het voor ons een thuis.

Cecile Kuijpers
19/02/2023